

ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОФИЛ

Община Враца 2016

Повече от 20 години Институтът за пазарна икономика (ИПИ) работи в областта на икономическия анализ. През последните пет години ИПИ се специализира в изследване на социално-икономическите процеси в регионите на България. Изданието „Регионални профили: показатели за развитие“ предоставя обхватна и актуална информация за развитието на областите в страната, като стана запазена марка на ИПИ.

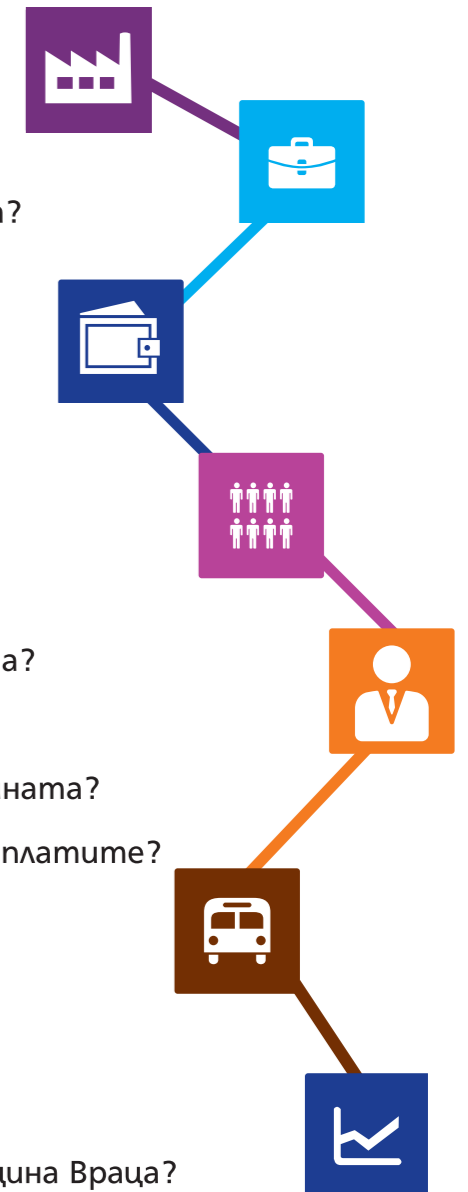
Последните години ИПИ все повече се фокусира върху анализа на икономиките на отделните общини. Тези анализи показват структурата на общинската икономика, профилът на работната сила, инфраструктурната свързаност и перспективите за развитие на местното стопанство.

Икономическите профили на общините са изключително полезни както за бизнеса, така и за местната власт. Те помагат на местната администрация да представя общината пред инвеститори и да формира по-добре местните политики, а на бизнеса – да прави информиран избор и да планира по-точно своята дейност.

**Институтът за пазарна икономика
може да изготви икономически профил
на всяка една българска община.
Свържете се с нас!**
телефон/факс: (+359 2) 952 62 66, 952 35 03;
e-mail: mail@ime.bg

Икономически профил на община Враца

- ▶ Как се развива икономиката на община Враца?
- ▶ Кои сектори набират скорост и кои изостават?
- ▶ Как се отрази икономическата криза на общината?
- ▶ Към кои отрасли се насочват инвестициите в общината?
- ▶ Успява ли местната администрация да привлече европейски средства?
- ▶ Какъв е профилът на работната сила?
- ▶ Какви кадри произвежда образователната система?
- ▶ Кои сектори създават работни места?
- ▶ Какви са особеностите на безработицата в общината?
- ▶ Как процесите на пазара на труда влияят върху заплатите?
- ▶ Как инфраструктурата в общината влияе на икономиката?
- ▶ Какви са перспективите пред развитието на община Враца?

Макроекономически профил

Секторна структура на местната икономика

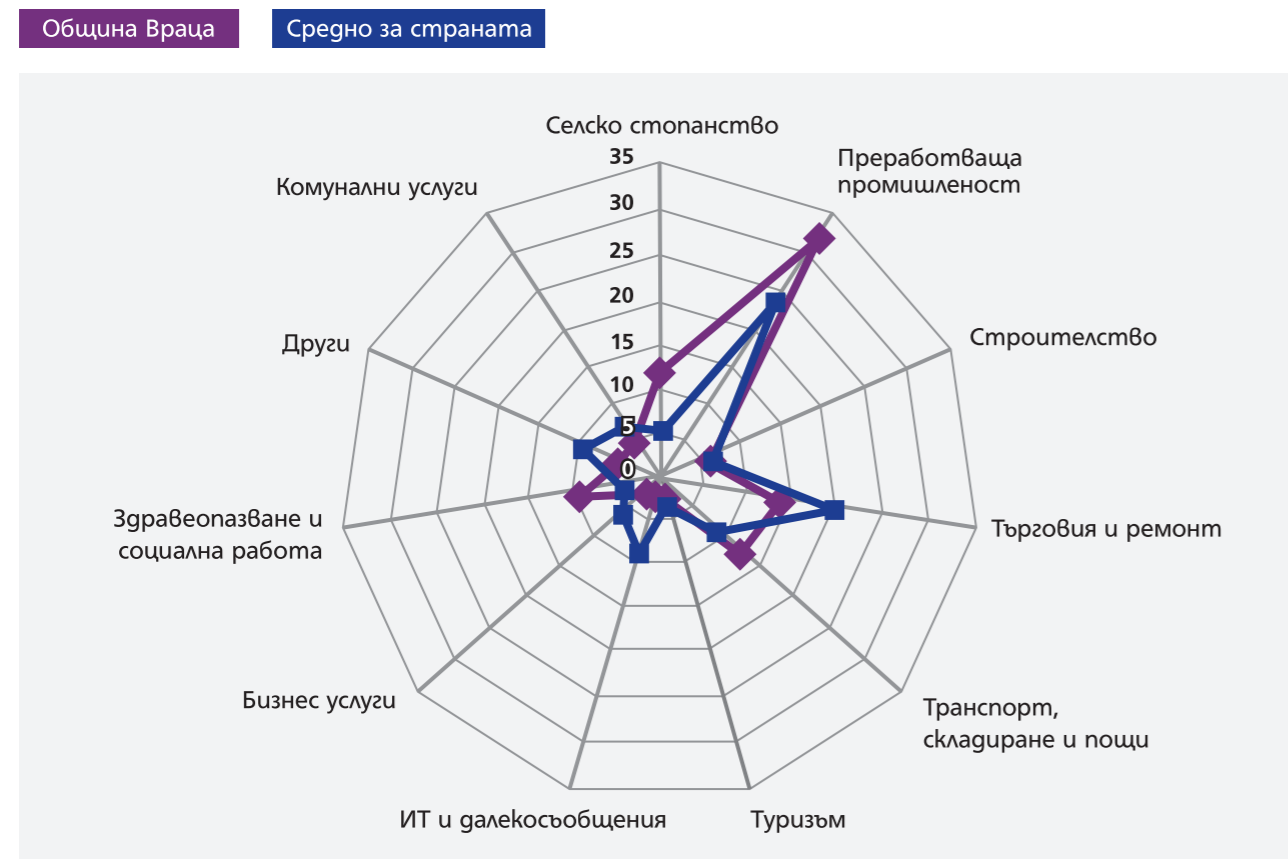
Икономиката на община Враца се отличава с изявен **индустриален профил**.

Преработващата промишленост е отрасълът с най-голям дял от близо 1/3 в местната икономика, според данните за добавената стойност на местните нефинансови предприятия. Селското, горското и рибното стопанство също заема относително висок дял в сравнение със средните за страната стойности.

Структурата на местната икономика се променя значително след кризата от 2009 г. Преработващата промишленост свива дела си почти наполовина и тази негативна тенденция контрастира с развитието на националната икономика и факта, че експортно-ориентираната преработваща индустрия послужи като мотор на следкризисното възстановяване.

В същото време, „селското, горското и рибното стопанство“, както и „транспортът, складирането и пощите“ и „търговията и ремонтните дейности“ бележат истински бум в местната икономика през последните години. ИТ индустрията и аутсорсингът на бизнес услуги, които се развиват бързо в национален план, все още остават слаборазвити на територията на община Враца.

Структура на местната икономика, %, 2014, Източник: НСИ, изчисления на ИПИ

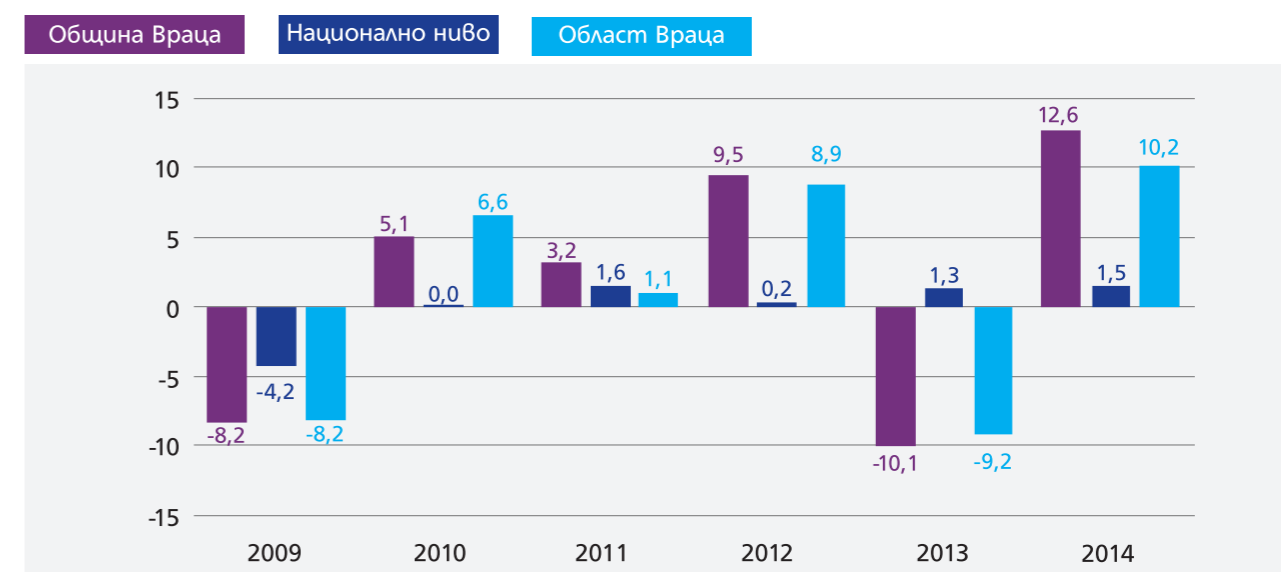
Местни предприятия

Подобно на случващото се в страната, след началото на кризата в община Враца се закриват много малки, средни и големи предприятия, а **делът на микропредприятията се увеличава**. Тази тенденция е логично следствие от масовите съкращения в периода 2009-2011 г. и преориентирането на част от загубилите работа към собствен или семеен бизнес.

Икономическа активност

Рецесията в община Враца през 2009 г. е значително по-дълбока, а възстановяването през следващите години е по-трудно и по-неубедително, отколкото в националната икономика. Нещо повече – община Враца **навлиза във втора рецесия** през 2013 г. Въпреки това, благодарение на последвалото възстановяване и висок растеж през 2014 г., още същата година общинската икономика успява да надхвърли предкризисното ниво на brutния си продукт и да преодолее последиците от кризата.

Ръст на БВП, % Източник: НСИ, изчисления на ИПИ

Произведена продукция, оборот и нетни приходи на нефинансовите предприятия

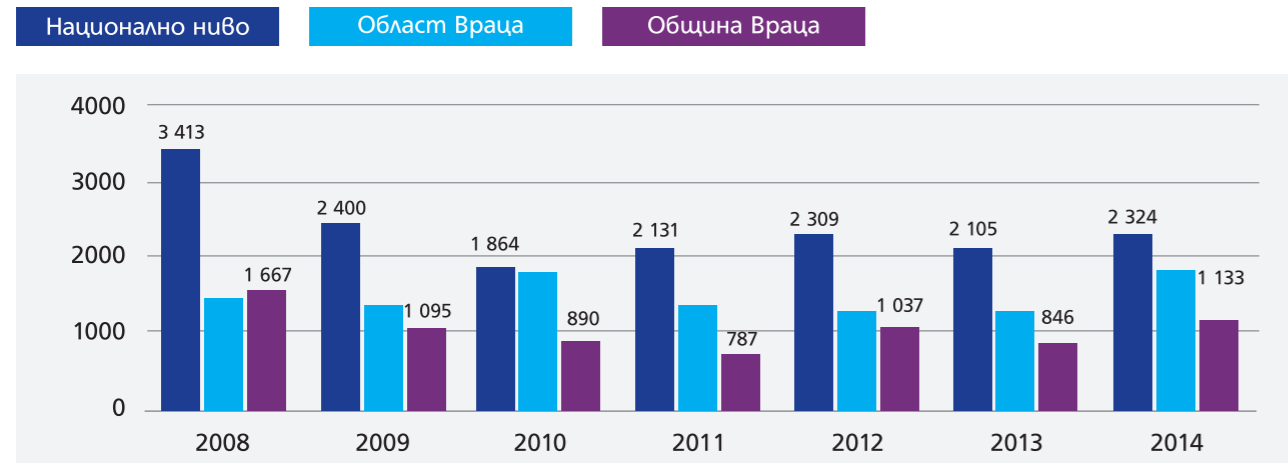
Въпреки тежкия удар на кризата върху **преработващата промишленост** в община Враца, този отрасъл продължава да има най-голям дял в произведената продукция към 2014 г. – около 37%. Другите основни отрасли от гледна точка на дела им в произведената продукция са транспортът, складирането и пощите (16%), селското, горското и рибното стопанство (12%), търговията и ремонта (9%), здравеопазването и социалната работа (6%), строителството (6%).

Прави впечатление, че през последните години **структурата на местната икономика става по-балансирана**. От една страна, това се дължи на намалението на произведената продукция на преработващата индустрия и строителството вследствие на кризата. От друга, продукцията на няколко отрасли, които се развиват с високи темпове след кризата, нараства бързо. Сред тях са транспортът и складирането, търговията и ремонтът, селското и горското стопанство, здравеопазването.

Инвестиции

Подобно на картината в цялата страна, инвестициите в общината все още не успяват да се върнат на предкризисните си нива. Разходите за дълготрайни материални активи през 2014 г. са с около 40% по-ниски от нивото си през 2008 година.

Разходи за придобиване на ДМА, лв./човек, Източник: НСИ

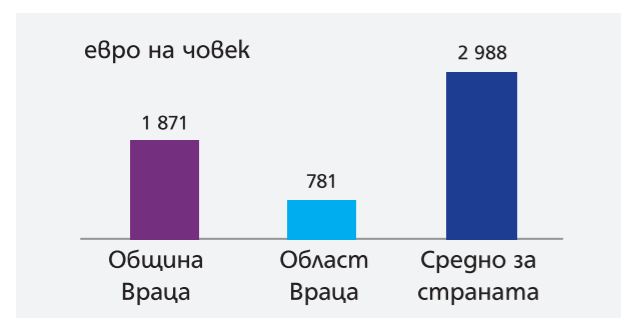

Що се отнася до преките чуждестранни инвестиции (ПЧИ), **община Враца е най-атрактивната дестинация за ПЧИ в рамките на областта**, като около 95% от всички инвестиции в областта се насочват именно към общината. На човек от населението ПЧИ в общината са 1 871 евро към края на 2014 г. или над два пъти повече от инвестициите на човек в областта. Основната част от ПЧИ в областта и в общината са в промишлеността. Другите сектори, привлекли значителни по размер чужди инвестиции, са търговията, ремонтните дейности и туризмът, както и селското, горското и рибното стопанство.

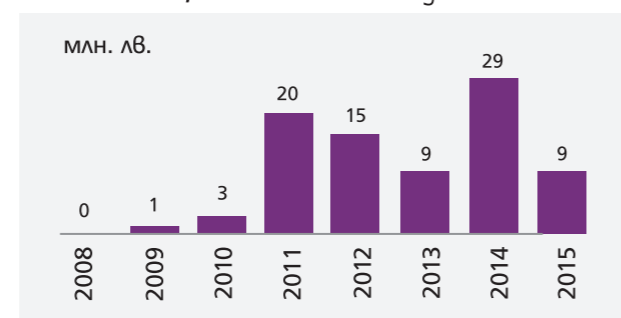
Община Враца се характеризира с **интензивно усвояване на европейски фондове**, което до известна степен компенсира спада на инвестиционната активност след кризата. Към края на 2015 г. общината показва по-добро от средното усвояване на европейски средства – 86 млн. лева или 1 287 лева на човек спрямо 1 108 лв. средно за страната.

Общинската администрация на Враца е бенефициентът с най-много изплатени средства на територията на община Враца, като основната част е усвоена по проекта за воден цикъл на общината. След общинската администрация най-много европейски средства са разплатени на Агенция „Пътна инфраструктура“ за обходния път на град Враца. Циментовият завод Холсим пък е най-големият частен бенефициент на еврофондове в общината.

Чужди инвестиции към края на 2014 г., Източник: НСИ

Усвоени европейски фондове от община Враца, 2008 - 2015 г., Източник: eufunds.bg

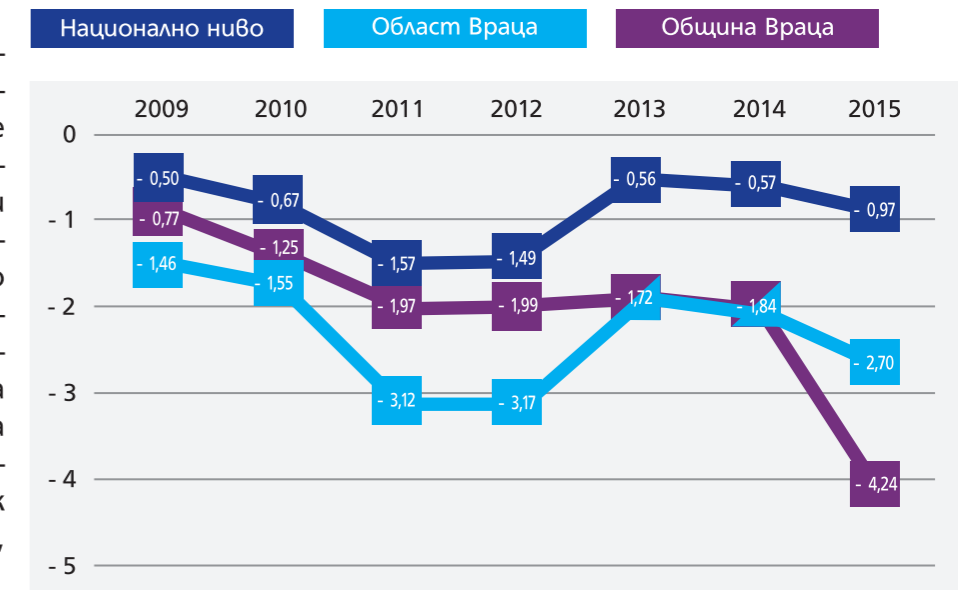

Профил на работната сила

Демография

Основно предизвикателство пред социално-икономическото развитие на общината са негативните демографски процеси. Ниската раждаемост и интензивното изселване водят до бързо застаряване на населението. Макар и делът на хората в трудоспособна възраст в община Враца все още да е по-висок от средния в страната, той бързо намалява.

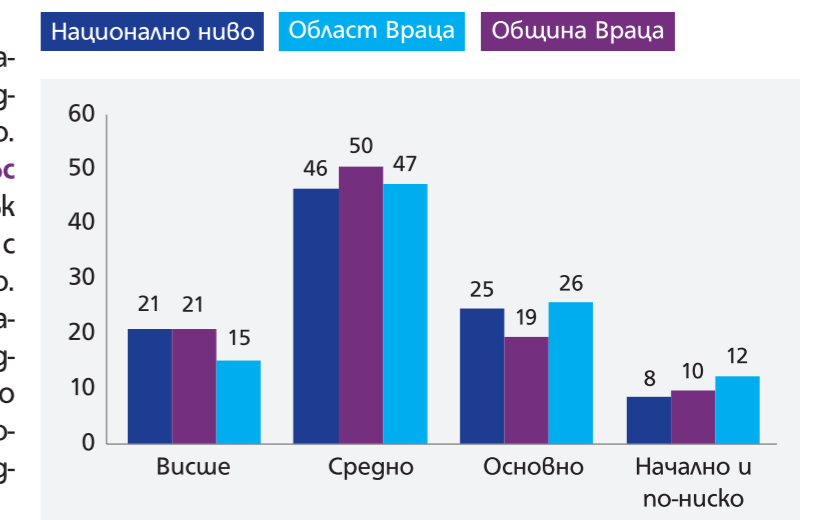
Промяна в средногодишното население, % годишно, Източник: НСИ

Образование

Образователната структура на работната сила в община Враца е сходна с тази за страната като цяло. **Най-висок е делът на хората със средно образование – 50%**. 21% пък са тези с висше образование, 19% – с основно, а 10% - с начално и по-ниско. Ниският дял на тези с основно образование за сметка на повечето средни показва един относително благоприятен образователен профил на местното население от гледна точка на трудовия пазар.

Население по образование, 2011 г., %, Източник: НСИ

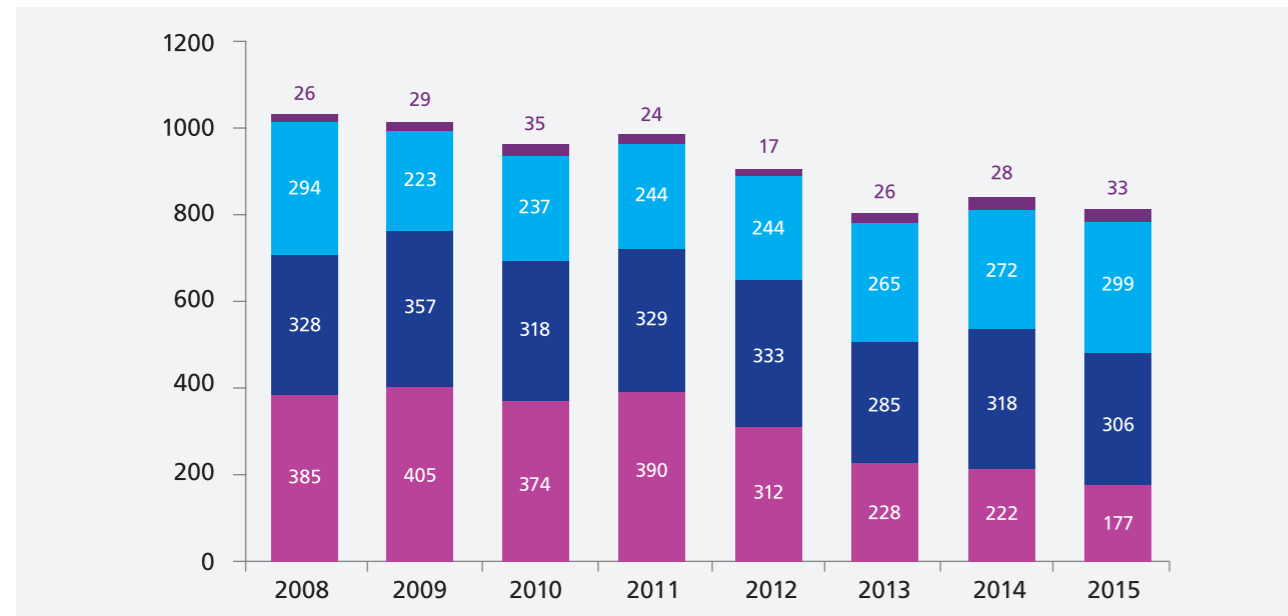

Общината има добри традиции в средното професионално образование, но през последните години се наблюдава спад на интереса на учениците към такова образование за сметка на хуманитарните и природо-математическите профили. Докато през 2008 г. 37% от всички завършващи средно образование са били от професионални гимназии, към 2015 г. този процент намалява до 26%. Възможна причина за това преориентиране може да се търси в загубата на позиции на индустрията в местната икономика след кризата.

Като цяло, около ¼ от зрелостниците са с професионална подготовка, а други ¼ - с природоматематически профил. Останалите са с хуманитарен профил (13%), технологичен профил (12%), чужди езици (13%), изкуства (7%) и др. В професионалните гимназии **най-голям е делът на бъдещите кадри за ресторантьорството и производството на храни** – готвачи, хлебари-сладкари, ресторантьори. В същото време, заетите в ресторантьорството и хотелиерството са едва около 1% от заетите в общината. Очевидно общинската образователна система произвежда кадри не само за местната икономика и е един от факторите, които стоят зад нетната емиграция на млади хора от общината.

Брой завършили средно образование в община Враца, Източник: РИО Враца

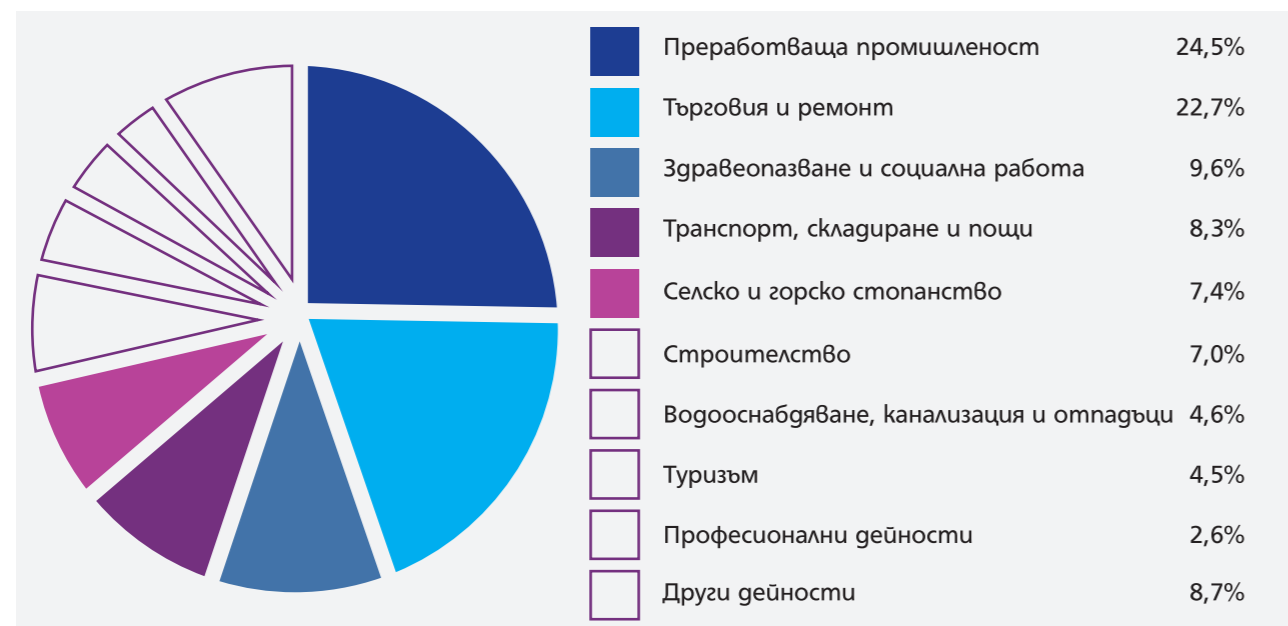
■ Спортно училище ■ СОУ ■ Профилирана гимназия ■ Професионална гимназия

Пазар на труда

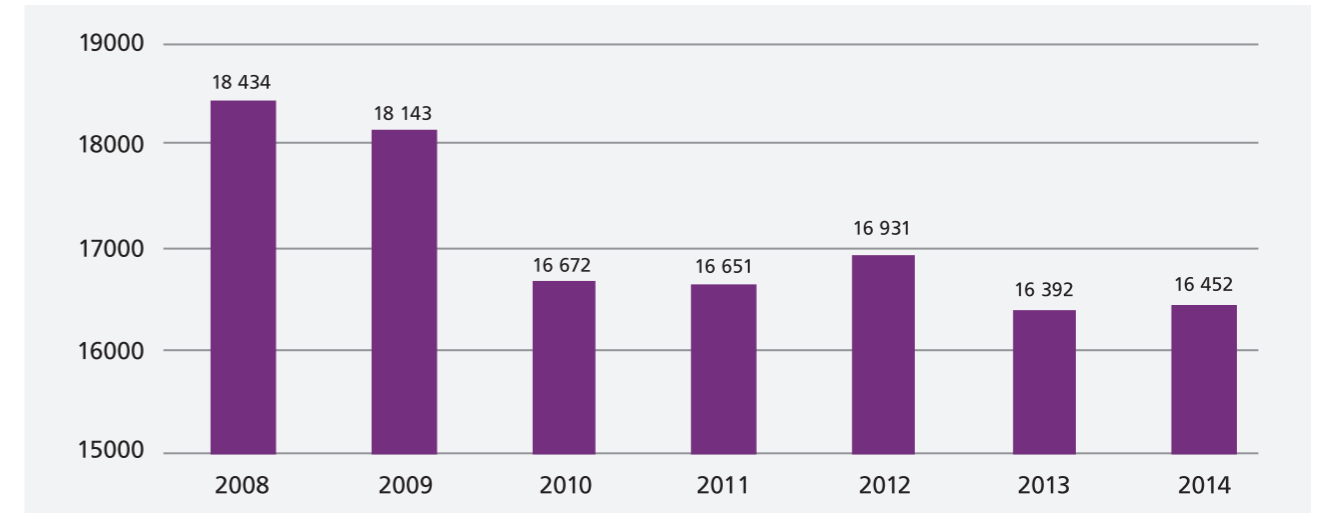
Безработицата в общината е около 10% или сходна със средната в страната. Предвид това, не липсва на работа, а относително ниските доходи са водещият фактор за изселването от общината. Заплатите в община Враца са с около 1/3 по-ниски както от тези в областта, така и от тези в страната. Най-високите заплати са във финансовия сектор и в здравеопазването.

Заети по сектори на общинската икономика, 2014 г., %, Източник: НСИ

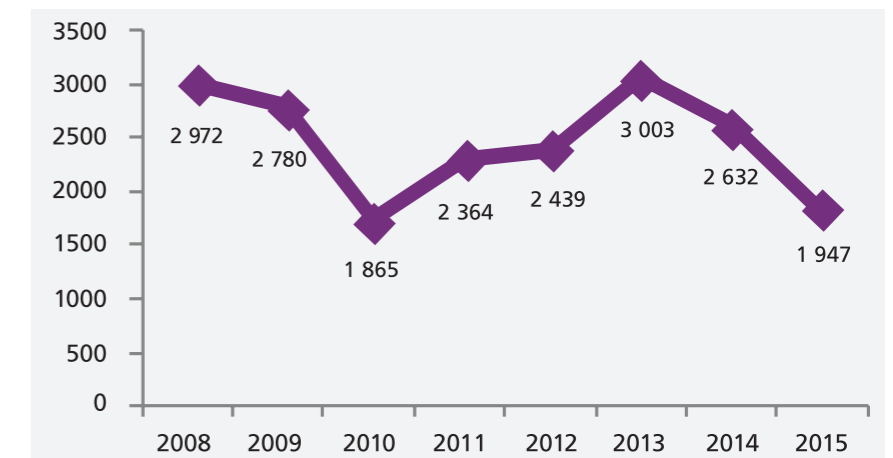
Към 2014 г. близо половината от работещите в общината са съсредоточени в преработващата промишленост (24%) и търговията (23%). Здравеопазването, транспортът, строителството, селското и горското стопанство ангажират болшинството от останалите работещи в общината.

Заети в нефинансовите предприятия в община Враца, бр., Източник: НСИ

След кризата се наблюдава чувствителен спад на свободните работни места в промишлеността, макар и секторът да остава сред тези, които обявяват най-много работни места. Другите сектори, които традиционно набират персонал в общината, са търговията, образованието и строителството.

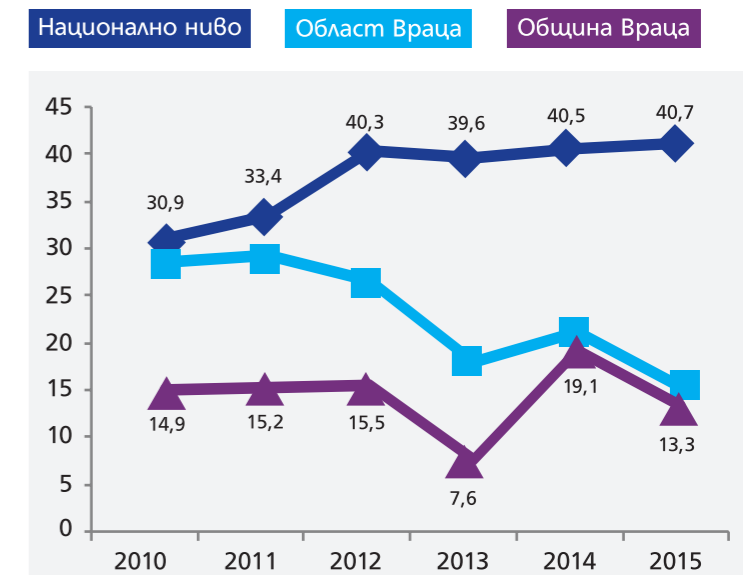
Заявени свободни работни места в община Враца, брой, Източник: Агенция по заетостта

Инфраструктура

Два европейски коридора минават през област Враца, което създава транспортни връзки както с ключови български, така и с европейски градове. Проблем е липсата на автомагистрала, която да минава през областта, но гр. Враца е сравнително близо до границата и столицата. Като сериозен проблем остава сравнително ниското качество на пътните настилки в община. От значение за общината и областта са речното пристанище в град Оряхово и железопътната връзка Враца-Мездра, тъй като през гара Мездра се достига столицата и Централна България.

Дял на пътищата с добро състояние на пътна настилка, %, Източник: АПИ

Перспективи за развитие

Промислеността най-вероятно ще остане структуроопределящ отрасъл на община Враца в дългосрочен план. Секторът има много добри перспективи за развитие, както заради положителните тенденции на национално ниво, така и заради значителните инвестиции в него в рамките на община Враца.

Туризмът е другият отрасъл, който се развива положително през последните години и има потенциал за растеж в средносрочен план. Това се дължи както на увеличаване на капацитета на туристическата база, така и на по-големия интерес от местни и чуждестранни туристи към общината.

Транспортът също е отрасъл с добри позиции в общината и силно представяне последните години.

Не на последно място, **горското и селското стопанство** в общината също е сред бързо растящите отрасли последните години.

Добрите **традиции в професионалното образование** в повечето от споменатите направления – промишленост, транспорт и туризъм – също подкрепят перспективите пред бъдещото развитие на тези отрасли. Като основен негатив трябва да се отчитат демографските тенденции в общината и по-конкретно – високата интензивност на изселване от общината, който поставя сериозно предизвикателство пред работодателите за намирането на подходящ персонал.

Цялостно **подобрене на бизнес средата**, включително и целенасочени усилия от местните власти за привличане на инвестиции, биха могли да ограничат тези процеси и да направят общината привлекателно място за живот и бизнес за младите хора не само от община Враца, но и от съседни общини.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА

- ▶ Общината се характеризира с изявен индустриален профил
- ▶ Промислеността и строителството понесат тежък удар от кризата
- ▶ Инвестиционната активност в общината изостава, но усвояването на европейски фондове е интензивно
- ▶ Образователната структура на населението е относително благоприятна
- ▶ Нетното изселване от общината е едно от основните предизвикателства пред развитието ѝ
- ▶ Кризата задълбочава структурните проблеми на пазара на труда
- ▶ Враца е в относително благоприятно инфраструктурно положение
- ▶ Перспективите пред развитието на общината зависят до голяма степен от овладяването на негативните демографски процеси
- ▶ Промислеността най-вероятно ще остане структуроопределящ отрасъл на община Враца

Институтът за пазарна икономика може да изготви икономически профил
на всяка една българска община.

Свържете се с нас!

телефон/факс: (+359 2) 952 62 66, 952 35 03; e-mail: mail@ime.bg

